

І.В. НАСТАВНИЙ

Ілля Вячеславович Наставний, аспірант Київського національного університету імені Тараса Шевченка

МІСЦЕ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОГО СПОРТУ У СТРУКТУРІ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА ТА ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Розпочинаючи аналіз питань, пов'язаних з визначенням місця професійних спортивних відносин в структурі предмета цивільного права та цивільного законодавства, вважаємо за доцільне передусім акцентувати увагу на розмежуванні терміносполучень «спортивні правовідносини» та «відносин у сфері професійного спорту». Це зумовлено насамперед комплексним характером законодавчих норм, які регламентують зазначені правовідносини, що є предметом не тільки галузі цивільного, а й інших галузей права, як-от: адміністративного права, трудового права, права соціального забезпечення тощо. Зважаючи на наведене вважаємо, що терміносполучення «відносин у сфері професійного спорту» та «спортивні правовідносини» взаємопов'язані та співвідносяться як частина і ціле. Відносин у сфері професійного спорту є одним із різновидів спортивних правовідносин, оскільки у зазначеній сфері можуть виникати також відносини у сфері любительського спорту, фізичної культури тощо.

У силу того, що відносини в сфері професійного спорту є відносно новими та малодослідженими, а предметом цілеспрямованого правового регулювання спортивні відносини стали лише в середині ХХ ст., насамперед доцільно наголосити на відсутності широкої палітри визначень цих понять. Загалом у вітчизняній юридичній літературі з цього приводу зазначається, що суспільні відносини, які виникають щоденно між суб'єктами діяльності в сфері фізичної культури та спорту, перетворюються на спортивні правовідносини тоді, коли на них розповсюджується дія норм, які містяться в найрізноманітніших нормативно-правових актах спортивного законодавства¹. Тобто, зазначені відносини виникають при здійсненні професійної спортивної діяльності, яка включає ігрову фізкультурно-спортивну діяльність, спортивно-суддівську та тренерську діяльність, а також роботу інших фахівців у галузі професійного спорту. Іншими словами, відносини у сфері професійного спорту поділяються на: 1) відносини щодо здійснення професійної діяльності; 2) відносини щодо діяльності фахівців так званого «неспортивного призначення», а саме: лікарів, масажистів, консультантів, психологів, технічних працівників тощо. Зважаючи на це, можемо виокремити в межах відносин у сфері професійного спорту: 1) спортивні правовідносини, що виникають при здійсненні професійної спортивної діяльності; 2) організаційні правовідносини, що виникають при організації проведення спортивних змагань; 3) інформаційні правовідносини, що пов'язані з інформуванням спортсменів, вболівальників тощо про проведення спортивних змагань, популяризацією оздоровчого значення фізичної культури, напрямів спорту, досягнень спортсменів України на міжнародних спортивних змаганнях та ін.

При дослідженні правової природи відносин у сфері професійного спорту насамперед важливо встановити галузеву належність цього виду правовідносин. Важливим також видається окреслення меж досліджуваних нами правовідносин, адже вони є лише одним із видів спортивних правовідносин.

Отже, передусім зазначимо, що суспільні відносини в сфері професійного спорту є об'єктом регулювання і охорони правової системи, адже закономірності соціально-правового характеру, в тому числі й у сфері професійного спорту, знаходять своє відображення в процесі еволюції вітчизняної правової системи. Разом із тим і сама правова система розвивається та функціонує під впливом цих порівняно нових відносин. Це дає нам змогу стверджувати, що у зв'язку із розвитком відносин у сфері професійного спорту все більший інтерес викликає питання їх правового регулювання. Свідченням чого є конфліктні ситуації, які виникають у сфері взаємодії суб'єктів спортивних відносин. При їх взаємодії найчастіше порушуються суб'єктивні цивільні права спортсменів, оскільки, як правило, саме вони є більш слабшою стороною у спортивних правовідносинах.

Зважаючи на це, важливим є визначення місця нормативно-правових приписів, що регламентують сферу спорту, в системі права і системі вітчизняного законодавства. З цього приводу доцільно зазначити, що у юридичній науці немає консенсусу щодо місця спортивного права у системі права загалом. Так, Г.Ю. Бордюгова виділяє спортивне право у нову, вже достатньо відособлену галузь права, норми якої регулюють суспільні відносини у сфері фізичної культури та спортивної діяльності. Це комплексна галузь права, оскільки її норми регулюють відносини, на які розповсюджується також дія норм, що водночас належать до інших галузей права – цивільного, трудового, адміністративного, міжнародного та їй притаманний специфічний методологічний набір способів і прийомів правового регулювання, які становлять комплексний метод. Водночас, на думку дослідниці, вона є самосійною галуззю, яка охоплює сферу своєрідних суспільних відносин та відповідну нормативно-правову базу, що характеризується багатоманітністю й складним взаємозв'язком інститутів та норм, що існують в ній². Схожа позиція висловлена А.М. Апаровим. Вчений вважає, що

спортивне право – це комплексна галузь права України, сукупність правових норм, що регулюють організаційні, соціальні та економічні основи діяльності у сфері фізичної культури і спорту, суспільні відносини, що виникають при створенні умов для розвитку фізичної культури і спорту, пов'язані з ними господарські, адміністративні, майнові, трудові та фінансові суспільні відносини, які виникають у зв'язку з організацією та проведенням цілеспрямованих фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів комерційного та некомерційного спрямування, відносини між суб'єктами сфери фізичної культури і спорту, які мають аматорський або професійний статус або займаються фізичною культурою і спортом для задоволення своїх особистих потреб, а також відносини між організаторами фізкультурно-оздоровчих або спортивних заходів³. Виходячи із чого поширеною в юридичній літературі є думка, згідно з якою сукупність норм, які регулюють фізкультурно-спортивні відносини, може бути об'єднана в комплексну галузь через специфічність предмета регулювання⁴.

Разом із тим зазначена теза викликає цілком обґрунтовані контраргументи у опонентів концепції спортивного права як окремої галузі права. Так, на думку Н.О. Овчиннікової, засади правового регулювання фізичної культури та спорту не можуть бути віднесені до окремої чи комплексної галузі права, оскільки в юридичній літературі критеріїв для побудови галузевої структури системи права сформувався два – це предмет та метод правового регулювання, які є непорушними. Якщо критерій наявності власного методу правового регулювання як конституційної ознаки галузі права відкинути, це призведе до кризи всієї теорії системи права та неминучого змішання теоретичних уявлень про систему права та систему законодавства⁵. Схожої позиції дотримується С.В. Сердюков, на думку якого наразі сформувалася комплексна галузь законодавства – спортивне право, яка має особливий предмет правового регулювання, що відрізняється внутрішньою структурованістю і системністю. Водночас автором не заперечується можливість теоретико-правового розгляду спортивного права в інших якостях. Зокрема, спортивне право можна розглядати як складову частину правової системи – «цілісного комплексу правових явищ, пов'язаних зі спортом»⁶.

Не вдаючись до детального аналізу правової природи спортивного права, все ж вважаємо за доцільне висловити власну точку зору щодо цього питання, особливо зважаючи на нагальну потребу у оновленні вітчизняної системи права в контексті зближення із системою європейського права.

Виходячи із вироблених теоретиками права таких основних ознак системи права, як: органічності єдності і взаємозв'язку правових норм; об'єктивності та обумовленості суспільних відносин; різноманіття неоднакових за змістом і обсягом структурних елементів, що утворюють систему (норми права, інститути права, підгалузі і галузі права), доцільно систему права визначити як її внутрішню будову, яка виражається в єдності та узгодженості правових норм, а також в поділі права на відносно самостійні частини – право приватне та право публічне. При цьому публічне та приватне право – це не галузі права у їхньому традиційному розумінні, а сфери, зони права, котрі можна назвати «супергалуззями», або «надгалуззями», що має суттєве методологічне значення⁷. Будучи «супергалуззями» загального феномена права, що існують на наднаціональному рівні, вони охоплюють групу галузей національного права⁸. Відповідно й співвідношення приватноправових та публічно-правових засад правового регулювання не є унікальним. Воно стосується правового регулювання усіх без винятку сфер суспільного життя та актуальне на всіх етапах розвитку правової науки, адже формування гуманного, демократичного суспільства можливе тільки на підставі поєднання, взаємодії приватноправових і публічно-правових засад⁹.

Цікавою з цього приводу є позиція Є.О. Суханова, що кардинальне реформування економічного і суспільного ладу в якості одного з неминучих наслідків мало зміну цієї системи. Відновлення приватноправових основ і перехід до принципового поділу всієї правової сфери на приватноправову і публічно-правову привели до того, що місце «піраміди» підпорядкованих галузей посіла нова їхня система, заснована на рівності приватноправового та публічно-правового підходів. У цій системі дві взаємодіючі, але не підпорядковані сфери приватного і публічного права поглинають безліч окремих правових галузей і їх груп. Зрозуміло також, що нова система права більшою мірою відповідає завданням формування правової держави і громадянського суспільства, яке не має більше перебувати під постійним та всеосяжним державним впливом. Єдність і узгодженість цієї системи забезпечуються не ієрархічною підпорядкованістю її елементів, а єдністю загальних правових принципів, які лежать в її основі, а також критеріїв виділення (відокремлення) правових галузей, що визначає функціональні особливості кожної з цих підсистем. Соціально-економічну базу такого становища становлять визнання ключової ролі невід'ємних прав і свобод особистості, а також ринкова організація господарства¹⁰. Із наведеного можемо зробити висновок про негативне ставлення вченого до підходів про пошук місця «комплексних» галузей права та інших «комплексних» елементів у сучасних правових системах, що було притаманно радянській правовій системі. Одразу ж зазначимо про підтримку нами цієї наукової позиції, виходячи із того, що розпорошення правових норм за комплексними галуззями права не сприяють удосконаленню механізму правового регулювання суспільних відносин.

Протилежної позиції з цього приводу дотримувався С.С. Алексєєв, який на первинному рівні виділяє галузі права (профільюючі та спеціальні), правові інститути (субінститути) і їх об'єднання – підгалузі. На іншому рівні вчений виділяє такі вторинні утворення, як: комплексні галузі права, комплексні та змішані правові інститути. На думку дослідника, юридичні норми, які входять до складу комплексних утворень, залишаються у структурі основної галузі. Такі норми входять у вторинну структуру, при цьому залишаючись нормами цивільного, кримінального, адміністративного права тощо. Появу вторинних структур дослідник пояснює багатством і багатогранністю правового регулювання ряду суспільних відносин, неможливістю вміщати всі особливості регулювання в рамках однієї, хоч би й головної, структури¹¹.

На нашу думку, виходячи із висловленої в юридичній літературі тези про недоцільність абсолютизувати та переоцінювати значення поділу права на галузі, зважаючи, що у західній доктрині права ніколи не абсолютизували галузевий поділ, а англо-американське право взагалі такому поділу не надає значення, оскільки там принципово важливим є поділ права на публічне і приватне, в основі якого лежить сфера інтересів¹² та виділяються тільки такі фундаментальні галузі, як: цивільне, адміністративне, кримінальне право і то не завжди¹³, вважаємо за доцільне наголосити на необхідності віднесення відносин в сфері професійного спорту до галузі приватного права. Як слушно з цього приводу зазначає М.О. Ткалич, приватні відносини у сфері професійного спорту – це майнові та особисті немайнові відносини, засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників, які виникають у зв'язку із здійсненням спортивної діяльності, і врегульовані нормами приватного права. Наведене визначення ґрунтується на загальноприйнятих у вітчизняній науці підходах і відповідає ст. 1 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) – відносинами, врегульованими цивільним законодавством, є особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників¹⁴.

Відповідно, підтримуючи наведену позицію, доходимо висновку, що правовідносини у сфері професійного спорту формують приватноправовий інститут, що регулює особисті немайнові та майнові відносини, засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників, які виникають у межах одного типового суспільного відношення – професійного спорту. Так, для сфери професійного спорту як самостійної, на свій ризик діяльності, ближчим є приватне право. Воно дає змогу особі вільно обирати вид спортивних правовідносин, керуючись не владними приписами, а відомою інформацією про гононари спортсменів, власними вподобаннями та фізичними можливостями. Зазначене підтверджується положенням ст. 38 Закону України «Про фізичну культуру і спорт», в якій підкреслено комерційне спрямування професійного спорту як напряму діяльності у спорті, що пов'язаний з підготовкою та проведенням видовищних спортивних заходів на високому організаційному рівні з метою отримання прибутку.

Зазначений правовий інститут, будучи складовою системи приватного права, має загальні з нею характеристики – специфічний методологічний набір способів і прийомів правового регулювання, об'єктивну відособленість і органічну єдність компонентів, специфічність методу, відносну самостійність, стійкість і автономність функціонування, хоча й іншого рівня. Тобто, правові основи професійного спорту утворюють приватноправовий інститут, що є складовим елементом галузі приватного права.

До такого висновку доходимо, опираючись на висловлену Р.А. Майдаником тезу про недоцільність виокремлення медичного права як окремої галузі права через відсутність однорідного предмета і метода правового регулювання. При цьому вчений наголошує на доцільності визнання медичного права комплексною сферою (галуззю) законодавства й інших допустимих джерел права (правові звичаї, судові прецеденти тощо), що є системою правових норм, які регулюють неоднорідні відносини¹⁵.

Зазначена точка зору вітчизняних дослідників цілком може бути прийнята в межах цього дослідження, зважаючи на те, що система законодавства характеризується систематизованістю її нормативно-правових актів, обумовлених єдністю державної волі та поєднанням приватноправових і публічно-правових начал. Інакше кажучи, система спортивного законодавства – це сукупність джерел права, які є формою вираження правових норм. Саме в законодавстві (джерелах права) правові норми і їх різні структурні утворення отримують свій зовнішній прояв. Відповідно, формування сукупності нормативно-правових актів у спортивній сфері суспільних відносин властиве формуванню саме галузі законодавства. З цього приводу слушною є висловлена А.С. Довгертом теза, згідно з якою характер цивільних відносин є природним, а не таким, що залежить від законодавця. Завдання останнього полягає лише у визнанні природної суті цих відносин і встановленні адекватного їх регулювання¹⁶.

Як видається, такий висновок можна обґрунтувати тим, що в основі поділу системи права на галузі лежать предмет і метод правового регулювання, а галузь законодавства, що регулює сферу спортивних відносин, можна виокремити за предметом регулювання та наявністю спеціального нормативно-правового акта, що регулює спортивні правовідносини. Разом із тим нормативно-правовий акт, присвячений врегулюванню спортивних відносин (наприклад, Закон України «Про фізичну культуру і спорт»), регулює різні за своїм змістом види суспільних відносин, включаючи норми декількох галузей права (цивільного, фінансового, трудового, соціального забезпечення тощо), тому у нього не може бути єдиного предмета і методу правового регулювання. При цьому як приватноправові, так і публічно-правові відносини регулюються законодавством, поділ якого в силу самої його природи на «приватну» і «публічну» складові навряд чи можливий¹⁷. Відповідно, система права і система законодавства вибудовуються за різними критеріями. Систему права засновано на якісній однорідності відносин, що регулюються самостійними галузями права (предметна єдність), система ж законодавства враховує практичну доцільність узагальнення норм за ознакою спрямованості правового впливу на окремі сфері суспільного життя (функціональна єдність)¹⁸.

В юридичній літературі запропоновано розмежування системи законодавства і системи права здійснювати за такими критеріями: 1) розбіжність обсягу; 2) відмінності у співвідношенні об'єктивного і суб'єктивного; 3) відмінності у системоутворюючих факторах системи права і системи законодавства; 4) неоднаковий рівень структурної впорядкованості, цілісності (система права, на відміну від системи законодавства, є системою, що самоорганізовується); 5) відмінності у співвідношенні статичних і динамічних властивостей: система права більш стійка, інваріантна, ніж система законодавства; 6) відмінності у закономірностях функціонування і розвитку¹⁹. Слід зазначити, що наведені критерії розмежування галузі права та галузі законодав-

ства не викликають заперечень. Водночас з цього приводу доцільно навести висловлену у юридичній літературі тезу: коли йдеться про систему законодавства, то кожна галузь законодавства є комплексною, оскільки складається переважно з нормативно-правових актів, які містять норми різних галузей права²⁰.

Виходячи із наведеного, можемо зробити висновок, що законодавство в сфері спорту на сьогодні є самостійною комплексною галуззю законодавства, предметом регулювання якої є суспільні відносини в сфері спорту, що поєднує різні їх види. Так, норми спортивного законодавства поширюються на любительський та професійний спорт, на фізичне виховання у системі освіти, на відносини в сфері спортивної медицини тощо. Більше того, зазначена галузь законодавства включає в себе нормативно-правові акти, що регулюють суспільні відносини, які виникають в процесі участі інших фізичних і юридичних осіб в діяльності, пов'язаній з організацією та проведенням спортивних заходів як на національному, так і на міжнародному рівнях. Зазначена комплексна галузь законодавства має ієрархічну структуру, оскільки в спрощеному вигляді нормативно-правові акти нижчого рівня (Укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, накази міністерств та відомств в сфері спорту, розпорядження голів обласних та районних державних адміністрацій, керівників різного роду навчальних закладів, статуту спортивних організацій тощо) підпорядковуються і обумовлені актам більш високого рівня з точки зору їх юридичної сили (Цивільний кодекс, Закон України «Про фізичну культуру і спорт» тощо). Тобто, під комплексною системою законодавства, що регулює сферу спортивних відносин, пропонуємо розуміти сукупність різнорівневих нормативно-правових актів, об'єднаних предметною єдністю, які регулюють однорідні суспільні відносини, а також єдиними принципами, в основі яких, як правило, лежить базовий законодавчий акт.

¹ *Бордюгова Г.Ю.* Міжнародне спортивне право як основа для формування національної галузі права «Спортивне право України»: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11 / Г.Ю. Бордюгова. – К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2009. – С. 119.

² Там само. – С. 87–88.

³ *Апаров А. М.* Спортивне право України. – К.: Істина, 2012. – С. 47.

⁴ *Егоричев А.Н.* Конституционно-правовые основы физической культуры: российский и зарубежный опыт: автореф. дисс. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 / А.Н. Егоричев. – М., 2006. – С. 11.

⁵ *Овчинникова Н.А.* Правовое регулирование профессионального спорта в Российской Федерации (общеправовой анализ): автореф. дисс. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 / Н.А. Овчинникова. – Владимир, 2008. – С. 15–16.

⁶ *Сердюков А.В.* Спортивное право как комплексная отрасль законодательства : автореф. дисс. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 / А.В. Сердюков. – М., 2010. – С. 5.

⁷ *Довгерт А.С.* Методологічне значення ідеї наднаціонального цивільного права / А.С. Довгерт // Право України. – 2009. – № 8. – С. 15.

⁸ *Майданик Р.А.* Цивільне право: Загальна частина / Р.А. Майданик. – К.: Алерта, 2012. – Т. I: Вступ у цивільне право. – С. 49.

⁹ *Крупчан О.Д.* Приватноправове та публічно-правове регулювання підприємництва в Україні / О.Д. Крупчан // Актуальні проблеми приватного права України: зб. статей до ювілею д-ра юрид. наук, професора Наталії Семенівни Кузнецової / відп. ред. Р.А. Майданик та О.В. Кохановська. – К.: ПрАТ «Юридична практика», 2014. – С. 247.

¹⁰ *Суханов Е.А.* Гражданское право : в 2 т. / Е.А. Суханов. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Бек, 1998. – Т. 1. – С. 28.

¹¹ *Алексеев С.С.* Общая теория права: в 2 т. / С.С. Алексеев. – М.: Юрид. лит., 1981. – Т. 1. – С. 252–259.

¹² *Настечко К.* Увага! Нова галузь / К. Настечко // Український юрист. – 2007. – № 6 (54). – С. 29.

¹³ *Гражданское общество и развитие гражданского права: сб. статей к юбилею д-ра юрид. наук, профессора Наталии Семеновны Кузнецовой / отв. ред. Р.А. Майданик и Е.В. Кохановская. – К.: ЧАО «Юридическая практика», 2014. – С. 130.*

¹⁴ *Ткалич М.О.* Спортивне приватне право як підгалузь цивільного (приватного) права / М. О. Ткалич // Проблеми цивільного права та процесу : тези доп. учасників наук.-практ. конф., присвяч. світлій пам'яті О.А. Пушкіна (м. Харків, 25 травня 2018 р.) / МВС України, Харків, нац. ун-т внутр. справ; Харків. обласний осередок Всеукр. громад. орг. «Асоціація цивілістів України». – Х.: ХНУВС, 2017. – С. 221.

¹⁵ *Майданик Р.А.* Медичне право в системі права України / Р.А. Майданик. – К.: Алерта, 2013. – С. 21.

¹⁶ *Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар / за ред. розробників проекту Цивільного кодексу. – К., 2004. – С. 31.*

¹⁷ *Сердюков А.В.* Спортивное право как комплексная отрасль законодательства: дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / А.В. Сердюков. – М., 2010. – С. 40–41.

¹⁸ *Тонкое Е.Е.* Комплексные отрасли права: плодотворная идея или отказ от формальной определенности в правовой науке? / Е.Е. Тонкое, В.С. Синенко // Вестник Воронежского государственного университета. – 2016. – № 2 (25). – С. 62. – (Серия: «Право»).

¹⁹ *Мешкова О.Е.* Соотношение системы права и системы законодательства / О.Е. Мешкова // Вестник Омского университета. – 1998. – № 1. – С. 89.

²⁰ *Сивий Р.Б.* Деякі питання поділу права на приватне та публічне / Р.Б. Сивий // Методологія приватного права: зб. наук, праць (за матеріалами наук.-теорет. конф. (м. Київ, 30 травня 2003 р.)) / ред. кол.: О.Д. Крупчан (голова) та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – С. 107.

Резюме

Наставний І.В. Місце правовідносин у сфері професійного спорту у структурі цивільного права та цивільного законодавства.

Стаття присвячена дослідженню питань, пов'язаних із визначенням місця професійних спортивних відносин у структурі предмета цивільного права та цивільного законодавства. Зокрема, при дослідженні правової природи відносин у сфері профе-

сійного спорту встановлено галузеву належність цього виду правовідносин, визначено місце нормативно-правових приписів, що регламентують сферу спорту, в системі права і системі вітчизняного законодавства. Встановлено, що правовідносини у сфері професійного спорту формують приватноправовий інститут, що регулює особисті немайнові та майнові відносини, засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників, які виникають у межах одного типового суспільного відношення – професійного спорту. Доведено, що законодавство в сфері спорту на сьогодні є самостійною комплексною галуззю, предметом регулювання якої є суспільні відносини в сфері спорту, що поєднує різні їх види.

Ключові слова: професійний спорт, спортивне право, спортивне законодавство, відносини в сфері професійного спорту, спортивні правовідносини, система права, система законодавства.

Резюме

Наставний І.В. Место правоотношений в сфере профессионального спорта в структуре гражданского права та гражданского законодательства.

Статья посвящена исследованию вопросов, связанных с определением профессиональных спортивных отношений в структуре предмета гражданского права и гражданского законодательства. В частности, при исследовании правовой природы отношений в сфере профессионального спорта установлена отраслевая принадлежность этого вида правоотношений, определено место нормативно-правовых предписаний, регламентирующих сферу спорта, в системе права и системе отечественного законодательства. Установлено, что правоотношения в сфере профессионального спорта формируют частноправовой институт, регулирующий личные неимущественные и имущественные отношения, основанные на юридическом равенстве, свободном волеизъявлении, имущественной самостоятельности их участников, возникающие в пределах одного типичного общественного отношения – профессионального спорта. Доказано, что законодательство в сфере спорта на сегодня является самостоятельной комплексной отраслью, предмет регулирования которой – общественные отношения в сфере спорта, сочетающие различные их виды.

Ключевые слова: профессиональный спорт, спортивное право, спортивное законодательство, отношения в сфере профессионального спорта, спортивные правоотношения, система права, система законодательства.

Summary

Nastavnyy I. The place of legal relationships in the sphere of professional sport in the structure of civil law and civil legislation.

The article is devoted to the research of issues related to the definition of the place of professional sports relations in the structure of the subject of civil law and civil legislation. In particular, during the research of the legal nature of relations in the field of professional sport the sectoral affiliation of this type of legal relationship, the place of legal regulations governing the sphere of sports, the system of law and the system of domestic legislation have been established. It has been established that legal relations in the field of professional sport form a private legal institute regulating personal non-property and property relations, based on legal equality, free expression of will, property independence of their participants, which arise within the limits of one typical social attitude – professional sport. It is proved that the legislation in the field of sport today is an independent comprehensive branch of legislation, the subject of regulation of which is social relations in the field of sport, combining their different kinds.

Key words: professional sport, sports law, sports legislation, relations in the field of professional sport, sports legal relations, system of law, system of legislation.